

درس دوم: چشمه معرفت

این درس از کتاب «کویر» دکتر علی شریعتی انتخاب شده است.

دانش های زبانی و ادبی

انواع جمله: جمله ها از نظر معنی و مفهوم به چند دسته تقسیم می شوند:

- ۱- جمله خبری: جمله هایی که خبری را می رسانند: مانند: «علی آمد.» یا «هوا سرد شد.»
 - ۲- جمله امری: جمله هایی که انجام کاری را دستور می دهند. مانند: «کتابم را بیاور.» یا «شیر آب را ببند.»
 - ۳- جمله پرسشی: در مورد مسائلی پرسش می کنند و همراه کلمات پرسشی می آیند. مانند: «چرا درس نمی خوانی؟» یا «برای مسافرت به کجا می روی؟»
 - ۴- جمله عاطفی: که از احساسات و عواطف انسان بر می آید و احساساتی از قبیل تعجب، تحسین، آرزو، دعا را منتقل می کند. جمله عاطفی چهار نوع است:
 - ۱- تعجبی: «عجب هوای سردی!» یا «چه روز قشنگی!»
 - ۲- جمله آرزویی: «ای کاش قبول می شدم!» یا «کاشکی تو هم می آمدی!»
 - ۳- جمله دعایی: «خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما!»
 - ۴- تحسین و آفرین: «آفرین بر تو!» یا «مرحبا بر شما!» یا «به به! چه کلاس زیبایی!»
- علامت جمله خبری و امری، نقطه (.) است.
- علامت جمله پرسشی، علامت سؤال (?) است.

نکته: جمله دعایی، گاهی به صورت منفی هم به کار می رود که جمله «نفرین» نام می گیرد.

حروف هم خانواده: کلماتی که ریشه و حروف اصلی آن ها یکی است و از نظر معنایی هم به هم نزدیک هستند.

نکته ۱: بعضی از کلمات از زبان عربی به زبان فارسی وارد شده اند که به آن ها «کلمات دخیل بی نشانه» می گویند.

این گونه کلمات سه حرف اصلی دارند که از ریشه کلمه است و در همه کلمات هم خانواده وجود دارد.

مثال: تدریس: درس، مدرسه، دروس، مدرس (درس)

نکته ۲: برای هم خانواده ساختن کلمات فارسی کافی است که به اسم ها و کلمات داده شده، پسوند یا

پیشوند افزوده یا اگر فعل باشد، شخص های دیگر فعل یا بن ماضی و مضارع فعل، هم خانواده

آن ها به حساب می آیند.

مثال: ورزش: ورزشی، ورزشگاه

می شنوم: شنیدن، می شنیدم

درس سوم: نسیل آینده‌ساز

تاریخ ادبیات: بیدل دهلوی

وی از شاعران پارسی‌گوی هندوستان است و در سبک هندی شعر می‌سرود. برخی از آثار او عبارتند از: «طلسم حیرت»، «طور معرفت»، «محیط اعظم» و «دیوان اشعار».

مولانا جلال‌الدین محمد بلخی

مولانا جلال‌الدین محمد بلخی: شاعر و عارف و صوفی بزرگ ایران معروف به مولوی، از افتخارات زبان فارسی و از مشاهیر جهان است که در قرن هفتم در بلخ به دنیا آمد. معروف‌ترین اثر او «مثنوی معنوی» است که به همه زبان‌های دنیا ترجمه شده است. آثار مولانا عبارتند از: مثنوی معنوی در شش دفتر، دیوان شمس که شامل غزلیاتی است که به استاد و مراد خود، شمس تبریزی تقدیم نموده است، فیه ما فیه، مکاتیب، مجالس سبعة.

دانش‌های ادبی و زبانی

جمله: بزرگترین واحد زبان است. هر جمله یک فعل دارد و از دو بخش نهاد و گزاره تشکیل شده است. نهاد: قسمتی از جمله است که معمولاً در اول جمله می‌آید و درباره‌ی آن خبر می‌دهیم. گزاره: همان خبری است که درباره نهاد، داده می‌شود. فعل در قسمت گزاره می‌آید. نوشته‌ها یا نظم هستند یا نثر. زبان نثر یا ساده است یا ادبی. ویژگی نثر ساده: صمیمی و نزدیک به گفتار است، جمله‌ها کوتاه و ساده و روان هستند، واژه‌های پر تکلف در آن یافت نمی‌شود، واژه‌های حشو (زاید) در آن وجود ندارد و مقصود نویسندگان به خوبی فهمیده می‌شود. نوشته ادبی: در این نوع نوشته برای تأثیرگذاری بیشتر بر شنونده، بر زیبایی کلام بیشتر تکیه می‌شود. نوشته ادبی تنها مراد و مقصود نویسندگان را نمی‌رساند، بلکه می‌کوشد بر رفتار مخاطب هم اثر بگذارد.

درس چهارم: با بهاری که می‌رسد از راه؛ زیبایی شگفتن

این شعر، توصیف بهار است و در قالب چهار پاره سروده شده است.

تاریخ ادبیات: محمد جواد محبت

او در سال ۱۳۲۲ در کرمانشاه به دنیا آمد و به معلمی روی آورد و هم‌زمان اشعار فکاهی، مذهبی و سیاسی سرود. آثار او عبارتند از: «خانه‌هل‌اتی»، «کجایی گریه دل‌نابوران»، «بهار پاییز»، «کوچه باغ آسمان»، «رگبار کلمات» و «با بال پرنده سفر کن».

دانش‌های ادبی و زبانی

مراعات نظیر (تناسب): آوردن مجموعه‌ای از کلمات که با هم از نظر جنس، نوع، مکان، زمان، همراهی و ... تناسب دارند. این آرایه بیشتر از هر آرایه‌ی دیگر در شعر و نثر فارسی به کار می‌رود.

مثال: ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد شد چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

فعل در قسمت گزاره می‌آید و چند ویژگی دارد و تنها کلمه‌ای می‌تواند فعل باشد که این ۴ ویژگی را دارا باشد:

- ۱- بر انجام کار یا روی دادن حالتی دلالت دارند.
 - ۲- بر یکی از سه زمان گذشته، حال یا آینده دلالت دارند.
 - ۳- شخص دارد. (هر فعلی شش شخص دارد.)
 - ۴- شمارش دارد. (مفرد یا جمع بودن)
- نهاد را صاحب خبر هم می‌نامند و از طریق پرسش (چه چیزی یا چه کسی + فعل جمله) به دست می‌آید.
- مثال: آریا به مدرسه می‌رود. (چه کسی می‌رود؟ ← آریا)

فصل آزاد: ادبیات بومی (۱)

میرزا جبار جعفرزاده معروف به باغچه‌بان در سال ۱۲۶۴ شمسی در یک خانواده زحمتکش و آگاه چشم به جهان گشود. وی در سال ۱۳۰۳ کودکستان «باغچه اطفال» را تأسیس کرد و در همان تاریخ نام خانوادگی خود را به باغچه‌بان تغییر داد. در میان کودکان «باغچه اطفال» چند کودک ناشنوا نیز حضور داشتند. جبار با تلاش فراوان برای یادگیری بهتر کودکان «الفبای دستی گویا» را که در نوع خود بی‌نظیر بود، براساس نوع صداها و اشکال متنوع حروف ابداع کرد. از جمله کارهای او در این دوره می‌توان به مجموعه شعر «زندگی کودکان» و نمایشنامه‌های «گرگ و چوپان»، «شیر و باغبان» و «بازیچه الفبا» اشاره کرد. در سال ۱۳۱۳ جبار باغچه‌بان «تلفن گنگ» و «سمک استخوانی» را اختراع کرد. در سال ۱۳۱۴ با کمک وزارت فرهنگ کتاب «دستور تعلیم الفبا» را تألیف کرد که امروزه نیز با عنوان روش باغچه‌بان در آموزش خردسالان و بزرگسالان به کار گرفته می‌شود. در سال ۱۳۳۰ نیز کانون کرولال‌ها توسط او بنیاد گذاشته شد. هم‌چنین او اولین گام را در راه آموزش رسمی معلمان کودکان استثنایی برداشت. او در سال ۱۳۳۷ «ترجمه کتاب رباعیات خیام» را به چاپ رساند و در سال‌های پایانی عمرش نیز با چاپ «کتاب حساب» شیوه آموزش حساب به کودکان کرولال را به رشته تحریر کشید. این شخصیت بزرگ در پنجم آذرماه سال ۱۳۴۵ چشمانش را برای همیشه بست و به ابدیت پیوست.

خودارزیابی

- ۱- نام اصلی جبار باغچه‌بان چه بود ؟
۲- چند نمونه از کتاب‌ها و اقدامات مفید او را نام ببرید .

دانش‌های زبانی و ادبی

نکته ۱: جمله‌های زیر را بررسی کنید :

الف) گاها دوست دانشمند او را می‌بینم که برای کمک نزد او می‌آید .

ب) گاهی دوست دانشمند او را می‌بینم که برای کمک نزد او می‌آید .

۱- جمله «ب» درست است زیرا نشانه «تنوین» مخصوص کلمات عربی است . پس کلماتی مثل «گاہا»، «ناچاراً»، «زباناً»، «جاناً»، «دوماً»، «سوماً» را به کار نمی‌بریم و به جای آن‌ها می‌گوییم «گاهی»، «به ناچار»، «زبانی»، «جانی»، «دوم»، «سوم» اما به کار بردن کلمه «شخصاً» ایرادی ندارد . زیرا «شخص» کلمه عربی است .
به کلماتی که فارسی نیست ولی در زبان فارسی داخل شده «دخیل» می‌گویند . کلمه «دخیل» عربی مانند «کتاب»، «مداد» و کلمات «دخیل» غیر عربی مانند : «پست» و «کلاس»

نکته ۲: جمله‌های زیر را در نظر بگیرید :

۱- علی کتاب خرید . ۲- علی دو کتاب خرید . ۳- علی دو کتاب جغرافی خرید .

می‌بینید که مفعول در جمله اول تنها یک اسم است و در جمله‌های بعدی واژه‌های دیگری همراه با آن آمده و آن را گسترش داده است . مفعول در هر چهار جمله بالا گروه اسمی است . در گروه اسمی از یک اسم به عنوان هسته استفاده می‌شود که می‌تواند یک یا چند وابسته داشته باشد . وجود هسته اجباری و وجود وابسته اختیاری است . گروه اسمی می‌تواند در جمله : نهاد ، مفعول ، متمم ، مسند و ... واقع شود .

کار گروهی

- ۳- به نظر شما چگونه می‌توانیم از رفتارهای جبار باغچه‌بان الگو برداری کنیم ؟ در مقابله با کودکان کرولال چگونه باید رفتار کنیم ؟
۴- به صورت نمایشی یکی از شیوه‌های آموزشی الفبای جبار را بازی کنید .
۵- با کمک دوستان خود اشخاص دیگری را مثل جبار باغچه‌بان که به کودکان استثنایی کمک نموده‌اند ، پیدا کرده و درباره‌شان بحث کنید .

نوشتن

۶- در جمله‌های زیر هسته و وابسته گروه‌های اسمی زیر را مشخص کنید :

الف) درخت بزرگ زردآلو میوه داد . (ب) روزی صیادی از رودخانه ماهی قزل‌آلای بزرگی گرفت .

پ) من یکی از دوستان قدیمی‌ام را در خیابان دیدم .

۷- جمله‌های زیر را اصلاح کنید :

الف) من ناچاراً به این مسافرت رفتم . (ب) علی تلفناً این خبر را به من رساند . (پ) معلم ریاضی ما گاهاً از بچه‌ها امتحان می‌گیرد .

۸- چند نمونه گروه اسمی در متن درس پیدا کنید .

۹- با توجه به متن درس با دو کلمه «تلاش» و «پشتکار» چند جمله معنی‌دار بسازد .

۱۰- املاء

۱- نهاد را در بیت زیر مشخص کنید.

«بهر از هر چه هست در دنیا/ با خدا راز گفتنت امروز»

۲- برای کلمات زیر، یک هم‌خانواده بنویسید.

(۱) انتقال (۲) شوق (۳) استقلال (۴) تفکر

۳- شعر «با بهاری که می‌رسد از راه» در چه قالب شعری سروده شده است؟

۴- نهاد جملات زیر را مشخص کنید.

الف) گورخانه راز تو چون دل شود آن مرادت زودتر حاصل شود.

ب) امروز در دنیا، وضع شما با یک سال پیش، از زمین تا آسمان تفاوت کرده است.

۵- با توجه به بیت «روشن و گرم و زندگی پرواز/ آسمان مثل یک تبسم شد» مقصود از مصرع دوم چیست؟

۶- مفهوم بیت زیر را توضیح دهید.

«با نسیمی که زندگی در اوست / باز چشم جوانه‌ای وا شد»

۷- در هر عبارت، جمله‌ی بدون فعل (شبه جمله) را پیدا کنید و زیر آن خط بکشید.

الف) به شما جوانان به عنوان فرزندان عزیز و پاره‌های دل این ملت می‌گویم؛ عزیزان من، کار کنید.

ب) تا توانی پیش کس مگشای راز / بر کسی این در مکن زنهار باز

پ) جوان و نوجوان، چشمه‌ی جوشان نیرو و استعداد است. جوان یعنی آینده.

۸- مفرد کلمات زیر را بنویسید:

۱- مطالب: ۲- تصاویر: ۳- علایق:

۹- معنی واژه‌های زیر را بنویسید:

۱) به رغم ۲) والا ۳) متعال ۴) انحراف

۱۰- برای هریک از کلمات زیر، یک هم‌خانواده بنویسید.

۱) مجبور ۲) متخصص ۳) انحراف ۴) افتخار

۱۱- کدام واژه داخل کمانک را برای تکمیل جمله انتخاب می‌کنید؟

الف) باید نیروی جوانی را با و تفکر و همراه کنیم. (تعمّل، بصیرت - تأمل، بسیرت - تعمّل - بسیرت - تأمل، بصیرت)

ب) بزرگ‌ترها معمولاً با و آه از جوانی یاد می‌کنند. (حسرت - حشرت - هصرت - هسرت)

پ) زیبایی دوره‌ی نوجوانی را با، زشت و تاریک نکنیم. (کم‌حوصله‌گی، کم‌حوصلگی)

۱۲- مفرد کلمات زیر را بنویسید.

۱) تفکرات ۲) علایق

۱۳- در مورد آرایه‌های ادبی به کار رفته در هر جمله یا بیت توضیح دهید.

الف) دوست خوب کیمیاست.

ب) جویبار با صفا و زلال و گوارای زندگی را گل‌آلود نسازیم. و

پ) بر درختی، شکوفه‌ای خندید / در کتابی، بهار، معنا شد. و

ت) مثل یک شاخه گل جوانه بزن و

ث) کتاب پر راز و رمز آفرینش و شگفتی‌های طبیعت، سرشار از درس و اندرزهاست

۱۴- هریک از بیت‌های زیر از چند جمله ساخته شده‌اند؟ نهاد جمله‌ها را مشخص کنید.

الف) روشن و گرم و زندگی پرداز / آسمان مثل یک تبسم شد

ب) بر درختی، شکوفه‌ای خندید / در کتابی بهار، معنا شد

پ) بهتر از هر چه هست در دنیا / با خدا راز گفتنت امروز

۱۵- منظور شاعر از «کتاب» در مصراع «در کتابی، بهار معنا شد» چیست؟

۱۶- برای هریک از کلمات زیر، یک هم‌خانواده بنویسید.

(۱) نظام (۲) مقتدر (۳) متعال (۴) تحلیل

۱۷- جملات ادبی زیر را به صورت جملات زبانی بازنویسی کنید.

الف) صبحگاهان، خورشید به چهره شهر لبخند می‌زند.

ب) پیامبر چون نسیم نرم و مهربان و چون گل متبسم و خندان بود.

پ) بر درختی، شکوفه‌ای خندید.

۱۸- در بند اول درس ۳، رهبر انقلاب، جوان و نوجوان را به چه چیزی تشبیه فرموده‌اند؟

۱۹- منظور شاعر از مصراع «آسمان مثل یک تبسم شد» چیست؟

۲۰- در کدام بیت شعر «راز شکوفایی» تشبیه دیده می‌شود؟

۲۱- کدام آرایه‌ی ادبی در هیچ‌یک از عبارات زیر دیده نمی‌شود؟
(الف) گرگ دست‌هایش را مثل تیغه‌ی داس در هوا می‌چرخاند.

(ب) تن کژال مثل علفی در باد می‌لرزید.

(ج) نفس داغ گرگ یک‌باره سرد شد.

(د) صدای زوزه‌اش، پوست بر تن کژال می‌خراشید.

(۱) تشبیه (۲) تضاد (۳) سجع (۴) کنایه

۲۲- در مورد بیت زیر کدام گزینه نادرست است؟

«منتظران بهار، فصل شکفتن رسید/ مژده به گل‌ها برید، یار به گلشن رسید»

(۱) این بیت ۴ جمله دارد.

(۲) منتظران بهار نهاد مصراع اول است.

(۳) یار در مصرع دوم «نهاد» است.

(۴) نهاد در جمله‌ی اول مصرع دوم محذوف است.

۲۳- فعل‌های دو بیت زیر کدامند؟

«زندگی بر تو می‌زند لبخند/ هست وقت شکفتن امروز

بهتر از هر چه هست در دنیا/ با خدا راز گفتن امروز»

(۱) می‌زند، هست، شکفت، گفت (۲) لبخند می‌زند، هست، شکفتن، گفتن

(۳) لبخند می‌زند، هست (۴) می‌زند، هست، گفت

۲۴- در عبارت «هر چه سرما و هر چه دل سردی / پر زد آهسته از نظر گم شد» کلمه‌ی مشخص شده کنایه از چیست؟

(۱) دل‌گرمی (۲) راحتی و آسودگی (۳) یأس و ناامیدی (۴) امیدواری

۲۵- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه صحیح نیست؟

«دانه‌ها چون در زمین پنهان شود/ سر آن سرسبزی بستان شود

گفت پیغمبر هر آن کو سر نهفت/ زود گردد با مراد خویش جفت»

(۱) این دو بیت چهار جمله دارد. (۲) «زود» قید است.

(۳) چهار نهاد در دو بیت مشاهده می‌شود. (۴) «هر آن کو» نهاد جمله‌ی چهارم است.

۲۶- نهاد در کدام گزینه نادرست مشخص شده است؟

(۱) بر لبانت شکوفه‌های دعا/ می‌شکوفد سحر به بانگ اذان

(۲) قلب سرشار از عطوفت تو/ روشن از آفتاب قرآن است

(۳) می‌کند پر فضای خانه ز عطر/ گل سجاده‌ات به وقت نماز

(۴) در طلوع نگاه خسته‌ی تو/ برق رنگین کمان امید است

۲۷- مفهوم کدام گزینه با عبارت «آینده با حرف ساخته نمی‌شود» نزدیکی بیش‌تری دارد؟

(۱) کم گوی و گزیده گوی چون دُر/ تا ز اندک تو جهان شود پر

(۲) نباید سخن گفت ناساخته/ نشاید بریدن نینداخته

(۳) قول نیاید به کار؛ فعل بود در شمار/ منکر گفتار شو، امت کردار باش

(۴) جوانا ره طاعت امروز گیر/ که فردا جوانی نیاید ز پیر

۲۸- کدام یک از گزینه‌های زیر از لحاظ ریشه با کلمه‌ی «منتظر» متفاوت است؟

(۱) انتظار (۲) ناظر (۳) ناظم (۴) منظور

۲۹- مرجع ضمیر آن در بیت «دانه‌ها چون در زمین پنهان شود/ سر آن سرسبزی بستان شود» چیست؟
 (۱) دانه (۲) بستان (۳) پنهان شدن (۴) زمین

۳۰- کدام یک از ابیات زیر با بیت «تا توانی پیش کس مگشای راز/ بر کسی در مکن زنهار باز» ارتباط معنایی ندارد؟
 (۱) راز دل جز با دل زاری مگوی/ صندوق اسرار را مگشا به کوی
 (۲) راز دل پیش دوستان مگوی/ گر نخواهی که دشمنان دانند
 (۳) گورخانه‌ی راز تو چون دل شود/ آن مرادت زودتر حاصل شود
 (۴) تنها نه ز راز دل من پرده برافتاد/ تا بود فلک شیوه‌ی او پرده دری بود

۳۱- کدام یک از گزینه‌های زیر با جمله‌ی «آینده با حرف ساخته نمی‌شود» ارتباط معنایی ندارد؟
 (۱) دانشت هست کار بستن کو/ خنجرت هست، صف شکستن کو؟
 (۲) مرد آن است که لب ببندد و بازو گشاید
 (۳) نابرده رنج گنج میسر نمی‌شود/ مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد
 (۴) عالم بی عمل به چه ماند، زنبور بی عسل

۳۲- کدام یک از واژه‌های زیر هم‌خانواده‌ی «معظم» نمی‌باشد؟
 (۱) عظیم (۲) عظام (۳) عظم (۴) عظمت

۳۳- در بیت «شب ز اسرار علی آگاه است / دل شب محرم سرالله است» نقش شب در مصراع اول:
 (۱) مفعول (۲) نهاد (۳) مسند (۴) قید است.

۳۴- در مصراع «دست در دامن مولا زد در» نهاد کدام گزینه است؟
 (۱) دست (۲) دامن (۳) در (۴) مولا

۳۵- معنی واژه‌های «به‌رغم، والا، متعال، انحراف» به ترتیب کدام است؟
 (۱) به‌ویژه، ارزشمند، بزرگوار، خارج شدن از مسیر
 (۲) برخلاف، ارزشمند، بزرگوار، کج‌روی
 (۳) به‌ویژه، بالا، هدفمند، خارج شدن از مسیر
 (۴) برخلاف، بالا، هدفمند، کج‌روی

۳۶- با توجه به مصراع «آن مرادت زودتر حاصل شود» کدام یک از گزینه‌های زیر با واژه‌ی «مراد» هم‌معنی نمی‌باشد؟
 (۱) خواسته (۲) عشق (۳) آرزو (۴) کام

۳۷- در کدام جمله غلط املایی دیده نمی‌شود؟
 (۱) اگر نیروی جوانی و چالاکی این دوره را با تأمل و تفکر و بصیرت همراه کنیم، به شکوفایی می‌رسیم.
 (۲) کژال از کنار هر که می‌گذشت سلام می‌داد و با احوال پرسشی کوتاهی می‌گذشت.
 (۳) گرگ غنداقه را به دهان گرفت و دوید.
 (۴) دشت یکپارچه صدا شده بود و ناله و مویه باد صدای کژال را غلطاند و با خود برد.

۳۸- بیت «زندگی بر تو می‌زند لبخند / هست وقت شکفتن امروز» کلمه‌ی [زندگی] چه نقش دستوری دارد؟
 (۱) قید (۲) نهاد (۳) مفعول (۴) فعل

۳۹- در کدام بیت «نهاد» نیامده است؟
 (۱) تا توانی پیش کس مگشای راز/ بر کسی این در مکن زنهار باز
 (۲) گورخانه‌ی راز تو چون دل شود/ آن مرادت زودتر حاصل شود

(۳) دانه‌ها چون در زمین پنهان شود/ سر آن سرسبزی بستان شود
(۴) گفت پیغمبر در آن کو سر نهفت/ زود گردد با مراد خویش جفت

۴۰- در کدام گزینه نهاد حذف شده است؟

- (۱) بر درختی شکوفه‌ای خندید
(۲) باز چشم جوانه‌ای وا شد
(۳) آسمان مثل یک تبسم شد
(۴) مثل یک شاخه گل، جوانه بزن

۴۱- در بیت «تا توانی پیش کس مگشای راز/ بر کسی این در مکن زنهار باز» مقصود از «در» چیست؟
(۱) راه (۲) راز (۳) لطف و کرم (۴) امید و آرزو

۴۲- مثنوی معنوی در دفتر و بیت سروده شده است.

- (۱) شش - بیست و چهار هزار
(۲) چهار - بیست و چهار هزار
(۳) شش - بیست و شش هزار
(۴) چهار - بیست و شش هزار

۴۳- کدام یک از گزینه‌های زیر هم‌خانواده‌ی واژه‌ی «مطبوعات» نمی‌باشد؟

- (۱) مطب (۲) مطبوع (۳) طبع (۴) طبیعت

۴۴- در کدام یک از گزینه‌های زیر غلط املایی وجود ندارد؟

- (۱) صلاح، اوائل، متبوعات، هیئت
(۲) صلاح، اوایل، مطبوعات، هیئت
(۳) صلاح، اوایل، متبوعات، هیئت
(۴) صلاح، اوائل، مطبوعات، هیأت

۴۵- کدام یک از تعاریف زیر درباره‌ی نهاد نادرست است؟

- (۱) معمولاً در ابتدای جمله می‌آید.
(۲) انجام کاری یا داشتن حالتی به آن نسبت داده می‌شود.
(۳) می‌تواند در جمله پنهان (محذوف) باشد.
(۴) نهاد فقط یک اسم می‌باشد.

۴۶- در مصراع «به سختی دهد مرد آزاده تن»، نهاد کدام است؟

- (۱) تن (۲) مرد (۳) به سختی (۴) آزاده

۴۷- در کدام یک از گزینه‌های زیر «نهاد فاعلی» به چشم می‌خورد؟

- (۱) دوره‌ی نوجوانی، دوران شور و شوق و شکوفایی است.
(۲) رابطه و رفتار ما با خود، خانواده و دوستان، بسیار مهم است.
(۳) از لحظه‌های زندگی باید لذت ببریم.
(۴) آسمان زندگی من، تیره و تار است.

۴۸- کدام گروه از کلمات، هم‌خانواده نیستند؟

- (۱) شاهد - مشاهده - شهید
(۲) عظیم - تعظیم - عظمت
(۳) نظام - تنظیم - منظم
(۴) اخلاق - خالق - مخلوق

۴۹- نشانه‌های نگارشی در کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) اما وقتی نگاه کردم، خداجان خداجان! می‌دانید چه دیدم؟
(۲) حرم، دل او را آرام می‌کرد و مدرسه، اندیشه‌اش را.
(۳) به او گفتم: «اگر این وضع ادامه پیدا کند، دست و پای سالم برایتان باقی نخواهد ماند».
(۴) این عالم بزرگ! آیت‌الله عبدالکریم حائری «ره» بود.

۵۰- کدام کلمه‌ی مشخص شده نهاد نمی‌باشد؟

با نسیمی که زندگی در اوست/ باز چشمه جوانه‌ای وا شد
بر درختی شکوفه‌ای خندید/ در کتابی بهار معنا شد

(۱) نسیم (۲) چشمه جوانه (۳) شکوفه (۴) بهار

۵۱- در بیت «گفت پیغمبر هر آن کو سر نهفت/ زود گردد با مراد خویش جفت» کدام کلمه به صورت مخفف به کار رفته است؟

(۱) پیغمبر (۲) سر (۳) کو (۴) گزینه‌های ۱ و ۳

۵۲- در کدام بیت آرایه‌ی (مراعات نظیر) وجود ندارد؟

(۱) یکی گردیم در گفتار و در کردار و در رفتار
(۲) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد
(۳) مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
(۴) نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد

زبان و دست و پا یک کرده خدمتکار هم باشیم
چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد
یادم از کشته‌ی خویش آمد و هنگام درو
عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

۵۳- کدام یک از گزینه‌های زیر از لحاظ ریشه با بقیه متفاوت است؟

(۱) حلال (پاک) (۲) محلول (۳) حل (۴) تحلیل

۵۴- بیت «مثل یک شاخه گل، جوانه بزن مثل یک چشمه سار، جاری شو» چه آرایه‌ای دارد؟

(۱) مراعات نظیر (۲) تشبیه (۳) تضاد (۴) موارد ۱ و ۲

۵۵- کدام یک از گزینه‌های زیر مکمل جمله‌های زیر است؟

«این‌ها چرا و پاکدامنی و پارسایی جوانان را نمی‌بینند. جوانی‌تان را بدانید.»

(۱) صلاح - غدر (۲) صلاح - قدر (۳) صلاح - قدر (۴) صلاح - غدر

۵۶- در عبارت زیر کدام یک از کلمه‌های مشخص شده «نهاد» است؟

«به شما جوانان به عنوان فرزندان عزیز و پاره‌های این ملت می‌گویم: عزیزان من، دشمنان نمی‌خواهند میلیون‌ها جوان با درس خواندن فردای شکوهمندی را برای ایران به وجود آورند.»

(۱) جوانان (۲) عزیزان من (۳) میلیون‌ها جوان (۴) ایران

۵۷- در کدام گزینه آرایه‌ی تشخیص به کار نرفته است؟

(۱) بر درختی شکوفه‌ای خندید
(۲) روشن و گرم و زندگی پرواز
(۳) با نسیمی که زندگی در اوست
(۴) زندگی بر تو می‌زند لبخند

در کتابی، بهار، معنا شد
آسمان مثل یک تبسم شد
باز چشم جوانه‌ای وا شد
هست وقت شکفتنت امروز

۵۸- نهاد در کدام گزینه حذف شده است؟

(۱) دست گرگ لحظه‌ای در دهان آزاد ماند، روناک را به سینه فشرد.
(۲) گرگ خرناسه می‌کشید. آزاد با سنگ بر سر گرگ کوبید.
(۳) صدا از سمت تپه بود. انگار کسی کمک می‌خواست. صدا او را به خود می‌خواند.
(۴) کاری از دستش نمی‌آمد. کژال آرام نگرفت. پیراهنش پاره پاره شده بود.

۵۹- کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۱) علایق

(۲) تصاویر

(۳) استحکامات

(۴) اوایل

۶۰- با توجه به بیت «زندگی بر تو می‌زند لبخند هست وقت شکفتن امروز» کدام گزینه نهاد را به ترتیب در مصراع‌های

اول و دوم نشان می‌دهد؟

(۱) زندگی - امروز

(۲) لبخند - هست

(۳) زندگی - هست

(۴) لبخند - وقت